

**Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний»
Кафедра фінансово-економічних дисциплін**

 ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«30» серпня 2024 року

**ПРОГРАМА
ОК 27 НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ
ПРАКТИКИ**

Підготовки – бакалаврів

Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Денної форми навчання

Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

2023-2024 навчальний рік

Програма навчально-дослідницької практики для здобувачів освіти за спеціальністю галузі знань 07 Управління та адміністрування 072 Фінанси, банківська справа та страхування

РОЗРОБНИК:

спеціаліст вищої категорії, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри фінансово-економічних дисциплін **О. І. Буга**

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри фінансово-економічних дисциплін.

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 року

Завідувач кафедри фінансово-економічних дисциплін

_____ Наталія ЄВДОКИМОВА
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова
Загальна кількість годин – 180 годин	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки
		2-й
		Семестр
		4-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 30 годин; самостійна робота студента – 15 годин	Освітній ступінь: бакалавр	-
		Практичні 120 год.
		Самостійна робота 60 год.
		Індивідуальні завдання:
		—
		Вид контролю:
		залік

2. Мета і завдання навчально-дослідницької практики

2.1. Мета навчально-дослідницької практики зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітня програма – Фінанси, банківська справа та страхування – поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок, ознайомлення безпосередньо в установі, організації, на підприємстві, відпрацювання професійних вмінь і навичок зі спеціальності, а також збір матеріалу для виконання курсової роботи.

2.2. Завдання навчально-дослідницької практики:

- характеристика підприємств, установ та організацій як господарюючого суб'єкта;
- аналіз організаційної структури, сфери діяльності;
- аналіз структури персоналу конкретного структурного підрозділу;
- вивчення основних цілей, завдання і напрямків діяльності структурного підрозділу;
- аналіз документів, що регламентують діяльність підприємств, установ та організацій, структурного підрозділу;
- представлення зібраної інформації у вигляді звіту.

В процесі проходження навчально-дослідницької практики передбачається застосування здобувачем вищої освіти таких базових професійних умінь як:

- використання науково-дослідницьких методів;
- формулювання мети і завдань;
- моделювання різних об'єктів управління;
- застосування методів статистичного та управлінського аналізу, подання інформації у вигляді звіту.

В результаті проходження навчально-дослідницької практики здобувач вищої освіти повинен знати:

- особливості діяльності підприємств, установ та організацій;
- загальні основи створення та функціонування підприємств, установ та організацій;
- різноманітність організаційних структур, їх переваги та недоліки, особливості функціонування.

Після проходження навчально-дослідницької практики здобувач вищої освіти повинен вміти:

- збирати і аналізувати інформацію, пов'язану з діяльністю, організаційним, економічним та правовим забезпеченням діяльності підприємств, установ та організацій;
- оцінювати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на функціонування та діяльність підприємств, установ та організацій;

- аналізувати та обґрунтовувати зібрану інформацію.

Здобувач вищої освіти повинен набути навички:

- підготовки усіх необхідних матеріалів для прийняття ґрунтовних рішень щодо аналізу сучасного стану розвитку підприємств, установ та організацій;
- орієнтуватися в діловій документації і аналітичних довідках про діяльність підприємства, установ і організацій;
- складання та читання аналітичних матеріалів підприємств, установ та організацій.

2.3. Компетентності. У результаті проходження навчально-дослідницької практики здобувач вищої освіти повинен досягти таких компетентностей:

2.3.1. Загальні компетентності:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

2.3.2. Спеціальні (фахові) компетентності:

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань.

2.3.3. Програмні результати навчання:

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т. ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР 20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обгрунтовані фінансові рішення

Після проходження навчально-дослідницької практики призначається залік.

3. Програма навчально-дослідницької практики

Тема 1. Загальна характеристика підприємницької діяльності (6 год.)

Сутність, ознаки, функції та принципи підприємництва. Передумови здійснення підприємницької діяльності.

Практичне заняття № 1. Загальна характеристика підприємницької діяльності.

Тема 2. Роль підприємництва і малого бізнесу в Україні в умовах сьогодення (6 год.)

Суб'єкти підприємницької діяльності. Види підприємництва. Роль підприємництва в економічному розвитку країни.

Практичне заняття № 2. Роль підприємництва і малого бізнесу в Україні в умовах сьогодення.

Тема 3. Організація бізнесу (6 год.)

Розробка бізнес-плану. Приблизна структура бізнес-плану.

Практичне заняття № 3. Розробка бізнес-плану.

Тема 4. Фінансування малого бізнесу (6 год.)

Основні види фінансування. Види небанківського кредитування. Визначення типів фінансування.

Практичне заняття № 4. Фінансування малого бізнесу.

Тема 5. Загальні вимоги до звітності підприємств (6 год.)

Нормативні документи, якими регулюють складання фінансової звітності. Загальні вимоги до складання фінансової звітності.

Практичне заняття № 5. Загальні вимоги до звітності підприємств.

Тема 6. Баланс підприємства (6 год.)

Баланс, як прийом в економічних дослідженнях. Поточний баланс.

Практичне заняття № 6. Баланс підприємства.

Тема 7. Вибір фінансової стратегії підприємства в умовах ринкових відносин (6 год.)

Роль фінансової стратегії у діяльності підприємства. Основні задачі та етапи розробки фінансової стратегії.

Практичне заняття № 7. Вибір фінансової стратегії підприємства.

Тема 8. Фінансове планування діяльності підприємства (6 год.)

Сутність та мета фінансового планування. Проблеми фінансового планування на підприємствах. Види фінансових планів підприємств.

Практичне заняття № 8. Фінансове планування діяльності підприємств.

Тема 9. Програми мікрокредитування в розвитку малого та середнього бізнесу в Україні (6 год.)

Принципові зміни у роботі та регулюванні ринку мікрокредитування. Ініціатор змін до законодавства і причини. Питання вартості таких кредитів.

Практичне заняття № 9. Програми мікрокредитування в розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Тема 10. Фінансова безпека держави (6 год.)

Фінансова безпека в системі економічної безпеки держави. Компоненти фінансової безпеки держави та їх загальна характеристика.

Практичне заняття № 10. Фінансова безпека держави.

Тема 11. Безпека валютного ринку (6 год.)

Вплив валютного ринку на фінансову безпеку держави. Валютна безпека: суть, чинники, індикатори, загрози. Стан валютної безпеки в Україні.

Практичне заняття № 11. Безпека валютного ринку.

Тема 12. Проблеми забезпечення боргової безпеки держави (6 год.)

Боргова безпека в умовах сьогодення. Ризики та загрози боргової залежності держави.

Практичне заняття № 12. Проблеми забезпечення боргової безпеки держави.

Тема 13. Формування і використання місцевого бюджету в сучасних умовах (6 год.)

Аналіз сучасного стану формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів та їх ролі у соціально-економічних процесах, розгляді процесу складання, затвердження та виконання місцевих бюджетів.

Практичне заняття № 13. Формування і використання місцевого бюджету в сучасних умовах.

Тема 14. Кредитна політика комерційного банку (6 год.)

Суть кредитного механізму, принципи кредитування, способи захисту від кредитного ризику. Порядок надання кредиту. Способи повернення кредиту.

Практичне заняття № 14. Кредитна політика комерційного банку.

Тема 15. Операції комерційних банків щодо залучення вкладів населення та напрями їх подальшого розвитку (6 год.)

Суб'єкти і об'єкти депозитних операцій. Види депозитів. Переваги і недоліки депозитів.

Практичне заняття № 15. Операції комерційних банків щодо залучення вкладів населення.

Тема 16. Особливості та ефективність впровадження банківських кредитних карток (6 год.)

Поняття банківських платіжних карток та їх класифікація. Управління ризиками електронних платежів та використання платіжних карток. Зарубіжний досвід операцій з платіжними картками та можливості його використання в Україні. Розвиток інтернет-еквайрингу платіжних карт.

Практичне заняття № 16. Особливості та ефективність впровадження банківських карток.

Тема 17. Сутність та технологія здійснення міжнародних розрахунків (6 год.)

Економічні основи міжнародних розрахунків. Способи платежу. Форми міжнародних розрахунків: суть, види, загальна характеристика. Електронні системи міжнародних міжбанківських розрахунків і платежів.

Практичне заняття № 17. Сутність та технологія здійснення міжнародних розрахунків.

Тема 18. Методичні аспекти виявлення і попередження фінансового шахрайства (6 год.)

Сутність фінансового шахрайства, види фінансових злочинів на підприємстві. Схеми професійного шахрайства в компаніях. Роль внутрішнього аудиту у запобіганні махінаціям.

Практичне заняття № 18. Методичні аспекти виявлення і попередження фінансового шахрайства.

Тема 19. Податки підприємства як інструмент в системі фінансового регулювання ринкових відносин (6 год.)

Сутність податків, їх призначення та основні функції. Суб'єкт та об'єкт оподаткування.

Практичне заняття № 19. Податки підприємства як інструмент в системі фінансового регулювання ринкових відносин.

Тема 20. Податкова система України (6 год.)

Сутність, структура і роль системи оподаткування. Суттєві умови оподаткування.

Практичне заняття № 20. Податкова система України.

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика підприємницької діяльності	6
2	Роль підприємництва і малого бізнесу в Україні в умовах сьогодення	6
3	Розробка бізнес-плану	6
4	Фінансування малого бізнесу	6
5	Загальні вимоги до звітності підприємств	6
6	Баланс підприємства	6
7	Вибір фінансової стратегії підприємства	6
8	Фінансове планування діяльності підприємств	6
9	Програми мікрокредитування в розвитку малого та середнього бізнесу в Україні	6
10	Фінансова безпека держави	6
11	Безпека валютного ринку	6

12	Проблеми забезпечення боргової безпеки держави	6
13	Формування і використання місцевого бюджету в сучасних умовах	6
14	Кредитна політика комерційного банку	6
15	Операції комерційних банків щодо залучення вкладів населення	6
16	Особливості та ефективність впровадження банківських карток	6
17	Сутність та технологія здійснення міжнародних розрахунків	6
18	Методичні аспекти виявлення і попередження фінансового шахрайства	6
19	Податки підприємства як інструмент в системі фінансового регулювання ринкових відносин	6
20	Податкова система України	6
Разом		120

5. Теми лабораторних занять не передбачені навчальним планом

6. Теми семінарських занять не передбачені навчальним планом

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів при проходженні навчально-дослідницької практики складається з різних видів: підготовка до аудиторних практичних занять, передбачених робочою програмою практики; вивчення законодавчих та нормативних актів України; консультації (індивідуальні та групові); підготовка паперового звіту.

Підготовка до практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика підприємницької діяльності	3
2	Роль підприємництва і малого бізнесу в Україні в умовах сьогодення	3
3	Розробка бізнес-плану	3

4	Фінансування малого бізнесу	3
5	Загальні вимоги до звітності підприємств	3
6	Баланс підприємства	3
7	Вибір фінансової стратегії підприємства	3
8	Фінансове планування діяльності підприємств	3
9	Програми мікрокредитування в розвитку малого та середнього бізнесу в Україні	3
10	Фінансова безпека держави	3
11	Безпека валютного ринку	3
12	Проблеми забезпечення боргової безпеки держави	3
13	Формування і використання місцевого бюджету в сучасних умовах	3
14	Кредитна політика комерційного банку	3
15	Операції комерційних банків щодо залучення вкладів населення	3
16	Особливості та ефективність впровадження банківських карток	3
17	Сутність та технологія здійснення міжнародних розрахунків	3
18	Методичні аспекти виявлення і попередження фінансового шахрайства	3
19	Податки підприємства як інструмент в системі фінансового регулювання ринкових відносин	3
20	Податкова система України	3
Разом		60

9. Індивідуальні завдання
не передбачені навальним планом

10. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом інформації:

Словесні методи		
Пояснення	Доказовий виклад матеріалу, пов'язаний з вивченням правил, економічних законів, господарських явищ, вимог нормативного законодавства	Застосовують на лекціях, під час практичних, лабораторних занять, консультацій тощо

Розповідь	Дає послідовний виклад ознак, особливостей, якостей предметів та явищ (опис окремої категорії, поняття тощо)	Застосовують на лекціях, практичних заняттях як фрагмент
Бесіда	Розмова викладача зі студентами на підставі чіткої системи, заздалегідь визначених запитань, які підводять слухачів до активного засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірностей	Застосовується на лекціях, практичних заняттях
Евристична бесіда	Дає її учасникам можливість самостійно знаходити можливі відповіді на проблемні питання, має розвивальний характер	
Інструктаж	Має інформативний локальний характер, дуже близький до розпорядження алгоритмічного типу. Активна роль належить викладачу	Застосовується при наданні вказівок до виконання домашнього завдання, заповнення первинних документів та форм звітності тощо
Наочні методи		
Спостереження	Забезпечує безпосереднє сприйняття явищ дійсності (господарського процесу, роботи обліково-економічного апарату)	Застосовується під час проходження виробничої та переддипломної практики
Ілюстрація, демонстрація	Показ ілюстрованих посібників, макетів бухгалтерських документів, фінансової, податкової, статистичної звітності, плакатів, малюнків на дошці, таблиць тощо. Ілюстрація передбачає показ матеріалів у статичному вигляді	Застосовується на лекціях, під час практичних занять, тощо
Практичні методи		
Вправа	Полягає у повторенні певних дій, під час яких виробляють уміння та навички застосування набутих знань як у звичайних, так і незвичайних умовах	Застосовують на практичних заняттях
Тренувальна вправа	Виконуються за певним зразком, інструкцією	
Тести	Виконуються самостійно	

- за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

- за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

11. Порядок оформлення звіту навчально-дослідницької практики

Звіт про проходження практики повинен бути виконаний і оформлений з дотриманням усіх технічних вимог стандарту. Текст роботи має бути виконаний за допомогою комп'ютерної техніки на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) або написаний чітким розбірливим почерком (без виправлень). При виконанні комп'ютерним способом використовують шрифт Times New Roman № 14 з півторним міжрядковим інтервалом. На аркушах звіту з практики залишають береги шириною: лівий - 30 мм, правий - 10 мм, верхній і нижній по 20 мм. Відступ абзацу – 1,25 см.

Текст, як правило, викладається державною мовою. Зміст тексту подається в безособовій формі, викладення від першої особи однини не допускається. Не допускається вживати скорочені слова, крім загальноприйнятих скорочень. Викладення від першої особи не допускається (крім цитат). Наприклад, не можна писати: «Я у своєму звіті описав.....». В тексті (крім цитат) не допускається:

- вживати звороти розмовної мови;
- вживати застарілі і жаргонні терміни і вислови;
- вживати скорочені слова, крім встановлених діючими стандартами і загальноприйнятих в літературній мові.

Структура звіту:

- титульний аркуш (додаток);
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки.

12. Критерії оцінювання навчально-дослідницької практики

Оцінювання практики здійснюється відповідно до критеріїв, що визначені «Положенням про оцінювання знань здобувачів вищої освіти».

Підсумки результатів практики студента підводяться у процесі захисту ним звіту про практику перед комісією, що призначаються кафедрою фінансово-економічних дисциплін. Захист звіту про практику оцінюється диференційованою оцінкою, яка характеризує успішність студента.

Критерії оцінювання результатів навчальної практики

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Здобувач вищої освіти виконав програму практики, виявив високий рівень панування програмного матеріалу, самостійність, уміння робити висновки і узагальнення. Здобувач вищої освіти засвідчив належну фахову та методичну підготовку, показав високу загальну, професійну та мовну культуру, здатність до самоаналізу власної діяльності. Здобувач вищої освіти вчасно надав належно оформлений Звіт з практики
82-89	Здобувач вищої освіти загалом виконав програму практики, виявив належний рівень компетентності. Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію. Здобувач вищої освіти вчасно надав Звіт з практики, але у процесі роботи допущено незначні фактичні або методичні помилки
75-81	Здобувач вищої освіти цілком виконав програму практики, виявив достатній рівень компетентності. Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом, використовує професійну та наукову термінологію, допускаючи незначні помилки. Здобувач вищої освіти вчасно надав Звіт з практики, але у процесі роботи допущено незначні фактичні або методичні помилки
64-74	Здобувач вищої освіти частково виконав програму практики. Здобувач вищої освіти частково використовує професійну та наукову термінологію, виявляє базові знання, однак не виявляє самостійності під час проходження практики. Здобувач вищої освіти невчасно надав Звіт з практики або його оформлення є неякісним
60-63	Здобувач вищої освіти частково виконав програму практики. Здобувач вищої освіти допускає помилки у професійній та науковій термінології, допускає помилки під час виконання завдань, безвідповідально ставиться до проходження практики. Здобувач вищої освіти надав Звіт з практики або не в повному обсязі, або його оформлення є неякісним
35-59	Здобувач вищої освіти не виконав програму практики або виконав лише частину завдань. Здобувач вищої освіти отримав негативний відгук про свою роботу під час проходження практики. Здобувач вищої освіти не надав Звіт з ознайомчої практики. Здобувач вищої освіти може повторно пройти практику та отримати позитивну оцінку
1-34	Здобувач вищої освіти не виконав програму практики. Є потреба повторно пройти практику

Загальна кількість балів, отриманих при захисті Звіту з навчально-дослідницької практики, переводиться в традиційну оцінку за 4-х бальною шкалою та в оцінку за системою ECTS наступним чином:

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1	90-100	A	Відмінно
2	82-89	B	Добре
3	75-81	C	Добре
4	64-74	D	Задовільно

5	60-63	Е	Задовільно
6	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7	1-34	X	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. рекомендована література

Основна:

1. Закон України № 1556-VII «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради(ВВР), 2014, № 37-38: [електронний ресурс]. – режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

2. Конституція України [електронний ресурс]. – режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/254%D0%BA/96-D0%B2%D1%80>.

3. Галицький економічний вісник, № 1 (80) 2023 https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.01.

4. Господарський кодекс України [електронний ресурс]. – режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

5. Податковий кодекс України [електронний ресурс]. – режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

6. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. №1187 [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF>.

Додаткова:

7. Національний Класифікатор професій ДК 003:2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dovidnyk.in.ua/directories/profesii>.

8. Національна рамка кваліфікацій. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.

9. Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави: навч. посібник. Львів, 2020. 356 с.

10. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти // Протокол від 29.03.2016 № 3. Сектор вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. – 29 с.

11. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах : навч. посіб. Миколаїв: МНАУ, 2012. 247 с.

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.15 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>.

Зразок титульної сторінки для оформлення звіту

Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний заклад»
Кафедра фінансово-економічних дисциплін

ЗВІТ
з навчально-дослідницької практики

з « ____ » _____ 2024 р.

по « ____ » _____ 2024 р.

Студента(ки) 2 курсу,
групи 21-ФІН(б) або 22-ФІН(б)

ПІБ

Керівник практики від кафедри
вчений ступінь, П.І.Б.)

Кількість балів _____

Оцінка: ECTS _____

Національна шкала _____

Підпис _____

м. Вінниця 2024 рік

